

บทนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พิจารณากำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเสนอขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้เคยเสนอแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย พ.ศ. 2545-2549 (ฉบับที่ 1) ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2546 และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้นำไปเป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2547-2549 ร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาไปแล้วเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2547 ทั้งนี้เพื่อให้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีเอกภาพ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายรัฐบาล

การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545-2549 มุ่งเน้นการแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ และอยู่ในสถานการณ์ที่เริ่มฟื้นตัว การกำหนดยุทธศาสตร์และแผนจึงคำนึงถึงความจำเป็นที่ทรัพยากรส่วนหนึ่งต้องนำมาใช้เพื่อบรรเทาผลกระทบที่ประสบอยู่ในลักษณะการฟื้นฟูอย่างเร่งด่วน ควบคู่กับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เกิดความเข้มแข็งในเชิงโครงสร้างทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง ผลการพัฒนาตามเป้าหมายการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ผ่านมา จึงนับได้ว่ายังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้บางประการ ส่งผลให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทยยังคงอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถแข่งขันได้อย่างเต็มที่ โครงสร้างการผลิตและการจัดการยังอ่อนแอ ขาดความสามารถทางการตลาด ขาดการพัฒนาสินค้าและบริการ คุณภาพแรงงานต่ำ และเทคโนโลยีที่ใช้ไม่ทันสมัย ขาดระบบบัญชีที่ได้มาตรฐานพอสำหรับการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ขาดความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค โภคและสิ่งแวดล้อม และขาดการรวมตัวและร่วมมือกันในการดำเนินธุรกิจ

ขณะเดียวกัน ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาภายนอกที่เกิดจากบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของโลก เช่น การรวมกลุ่มระหว่างประเทศต่างๆ ทั้งในระดับพหุภาคี ภูมิภาคและทวีป การเปิดเสรีทางการค้า การลงทุนและบริการ การกีดกันรูปแบบใหม่ๆ ที่มีใช้ภาษี การเปิดประเทศและการเข้าสู่ระบบตลาดของประเทศที่มีทรัพยากรและแรงงานราคาถูก การกำหนดกฎระเบียบ และกติกาทางการเงิน การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ การ

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและโครงสร้างประชากร การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค และอื่นๆ เหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย ประกอบกับที่ผ่านมา ระบบการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทยยังขาดเอกภาพและพลังขับเคลื่อนที่ทรงพลัง เป็นระบบ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ ทำให้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร

ในปี 2548-2549 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงได้ดำเนินการกระบวนกรจัดทำแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคและวางรากฐานการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แผนนโยบายรัฐบาล และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยกระบวนกรจัดทำแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดังกล่าว ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และใช้กระบวนกรทำงานหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาเอกสารงานศึกษาวิจัยและแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การศึกษาสถานภาพและมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในต่างประเทศ การประชุมระดมความคิดหลายครั้ง การจัดสัมมนาพิจารณาใหญ่ เพื่อรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะจากภาครัฐ-ภาคเอกชน-ภาควิชาการ และการสัมภาษณ์ผู้แทนองค์กรเอกชนและผู้เชี่ยวชาญ

แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาทั้งภายในและภายนอกวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ยังคงมีอยู่จากการพัฒนาที่ผ่านมา รวมทั้งดำเนินการในประเด็นที่ควรให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องจากแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2545-2549) ตลอดจนกำหนดแนวทางในเชิงรุกเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยใช้ศักยภาพและข้อได้เปรียบที่มีอยู่เป็นเครื่องมือ ภายใต้ความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอื่นในระดับประเทศ อาทิ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งได้ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในการพัฒนา ใช้นโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับผลิตภาพและประสิทธิภาพและการเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาของธุรกิจไทย และยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่สังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ รวมทั้งแผนกลยุทธ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ พ.ศ. 2547-2556 เพื่อให้ได้แผนในลักษณะของการชี้แนะแนวทางและมาตรการที่ครอบคลุมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในทุก

ระดับและทุกมิติของการส่งเสริมให้แก่ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง นำไปเป็นกรอบในการพัฒนา
อย่างเป็นองค์รวม ต่อเนื่องจากแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545-2549
และผลักดันการขับเคลื่อนแนวทางและมาตรการสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในระยะ 5 ปี
ของแผน ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการจัดทำแผน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วม
วางแผน และร่วมดำเนินการพัฒนาตามบทบาทของแต่ละภาคส่วน อันเป็นการระดมทรัพยากรทั้ง
ภาครัฐและเอกชน และสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการ
ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนของการจัดทำแผนการส่งเสริม
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 2 ที่ประกอบทั้งวิธีการจากล่างสู่บน (Bottom up
Approach) และวิธีการจากบนลงสู่ล่าง (Top down Approach) ดังนี้

1. การประเมินผลการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ผ่านมาในช่วง
แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2545-2549)

2. การศึกษาวิจัยเชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์
งานวิจัยนั้นๆ จากภายนอก รวมถึงการวิเคราะห์เชิงวิชาการ ตลอดจนการศึกษานโยบายและมาตรการ
ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากต่างประเทศ สำหรับใช้เป็นแบบอย่างที่ดีในการนำมา
บรรจุไว้ในแผนการส่งเสริม

3. การประมวลสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่จะมีผลต่อการ
ดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากธุรกิจเอง
ควบคู่กับการระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ ตัวแทนองค์กร
ภาคเอกชน และภาควิชาการ ในลักษณะของการจัดประชุมระดมความคิดเห็น รวมทั้งการสัมภาษณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอาชีพต่างๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการส่งเสริม ประเด็นสำหรับ
การจัดทำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมภายใต้แผนการส่งเสริมฯ

4. พิจารณาความเชื่อมโยงและความสอดคล้องกับแผนและยุทธศาสตร์การ
พัฒนาในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.
2550-2554) ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้เพื่อรองรับกระแสโลกาภิวัตน์ แผนกลยุทธ์
ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (พ.ศ. 2547-2556) แผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและ
ผลิตภาพอุตสาหกรรม และแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา

5. กำหนดกรอบแนวคิด ทิศทางการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมาย ให้ครอบคลุมในทุกระดับของกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด
ย่อม และทุกมิติของการพัฒนา เพื่อประมวลเป็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อมในช่วง 5 ปีที่จะเกิดขึ้นต่อไป

6. จัดประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในกรอบแนวคิดและ
ร่างแผนการส่งเสริมฯ ที่ได้จัดทำขึ้น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

การจัดทำแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 2 (พ.ศ.
2550-2554) นี้ มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ส่วนด้วยกัน คือ

บทนำ แสดงความเป็นมา ขั้นตอน และกระบวนการจัดทำแผน รวมทั้ง
องค์ประกอบของแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554)

บทที่ 1 แสดงบทบาท ความสำคัญ และ โครงสร้างของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด
ย่อมของประเทศไทยจำแนกตามมิติสำคัญทางเศรษฐกิจต่างๆ รวมถึงสถานการณ์และ โครงสร้างทาง
เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินธุรกิจและการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อมของประเทศไทย

บทที่ 2 แสดงผลการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทยที่
ผ่านมา ซึ่งส่งผลต่อตัวแปรสำคัญทางเศรษฐกิจมหภาค จำแนกตามเป้าหมายและยุทธศาสตร์การ
พัฒนาตามกรอบแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2545-2549)

บทที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัดที่มีอยู่ของ
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย ทั้งในส่วนของผู้ประกอบการเดิมและ
ผู้ประกอบการใหม่ จำแนกตามปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อมของไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน

บทที่ 4 แสดงกรอบแนวคิด ทิศทาง และวิสัยทัศน์การส่งเสริมวิสาหกิจขนาด
กลางและขนาดย่อม ตามยุทธศาสตร์แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 2
(พ.ศ. 2550-2554) ประกอบด้วย แผนงานและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการพัฒนา
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แนวคิดทิศทางในการส่งเสริม รวมทั้งเป้าหมายและตัวชี้วัดใน
การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2550-2554

บทที่ 5 แสดงยุทธศาสตร์การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตาม
กรอบแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2550-2554) ซึ่งแบ่ง
ออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนา
ผู้ประกอบการ ยุทธศาสตร์การเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถทางนวัตกรรมของวิสาหกิจขนาด
กลางและขนาดย่อมในภาคการผลิต ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและลดผลกระทบในภาค
การค้า ยุทธศาสตร์การส่งเสริมภาคบริการในการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม ยุทธศาสตร์การส่งเสริม
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภูมิภาคและท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจัยเอื้อใน
การดำเนินธุรกิจสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งปัจจัยแห่งความสำเร็จในการ

ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวทางและมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของการพัฒนา

บทที่ 6 แสดงองค์ประกอบของกลไกการแปลงแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือแผนแม่บทไปสู่แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนของการจัดทำแผน เป็นกระบวนการที่จะให้ได้มาซึ่งแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และส่วนของกลไกขับเคลื่อน เพื่อร่วมกันผลักดันให้แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งกลไกขับเคลื่อนดังกล่าวได้แก่ กลไกทางสถาบันและองค์กร กลไกทางการเงินและงบประมาณ และกลไกการติดตามและประเมินผล

เมื่อแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554) ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ และองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง นำแผนนี้ไปใช้เป็นกรอบทิศทางหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2550 – 2554 เพื่อกำหนดแผนงาน/โครงการ ในการช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ประกอบการให้สามารถสร้างความแข็งแกร่งและยกระดับกิจการของตนเองไปสู่กิจการที่ใช้ฐานความรู้ ทักษะฝีมือ และภูมิปัญญาไทยในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าและบริการของตนได้อย่างมีธรรมาภิบาล ทำให้ธุรกิจไทยมีการเติบโตพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสมดุล ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด